

Score Perfect Professional

Handleiding voor Versie 5.0

Scoretec

Score Perfect Professional

Muzieknotatie- en drukprogramma.

© 1990 – 2008 Klaus Kleinbrahm (Programmautor)

© 2007 Klaus Recke (Autor des Handbuchs)

Vertaling: Tom Lamers

Vertrieb: Scoretec

Postfach 2151
47642 Kerken

eMail: info@scoretec.de
Homepage: www.scoretec.de

Uw registratienummer:

Updates: Scoretec biedt geregistreerde gebruikers van SPP vanaf versie 5.0 kostenloze tussen-updates aan, die u via de bestelpagina op www.scoretec.de kunt aanvragen. Deze service geldt alleen voor de op dat moment actuele versie.

Alle rechten voorbehouden. Dit pakket (handleiding of programma) mag zonder schriftelijke toestemming niet in welke vorm dan ook gereproduceerd of doorgegeven worden.

De koper van dit programma mag dit programma op een afzonderlijk systeem gebruiken en een veiligheidskopie voor persoonlijke doeleinden maken.

Aan de handleiding en het programma is extra veel zorg besteed. De auteurs kunnen echter niet verantwoordelijk worden gesteld voor eventuele fouten en de gevolgen hiervan.

De genoemde software en hardware aanduidingen zijn in de meeste gevallen ook geregistreerde merknamen en zijn daarom ook wettelijk beschermd.

Installatie

1. Leg de programma-CD in de cd-drive. De installatie start automatisch
2. Tijdens de eerste keer dat SPP opstart vraagt het programma naar het serienummer. Dit vindt u op uw rekening of op uw programma-CD
3. Klik na de eerste programma-start enige noten in de notenbalk. Druk daarna op de spatie-balk om de tonen te laten afspelen. U zou nu iets moeten horen.
Mocht u niets horen, ga dan naar de SPP-instellingen in het menu “bestand”. Kies het tabblad “Geluid” en selecteer bij “MIDI-uitgang (play)” de correcte geluidsbron.

Inhoud

Kapitel A: Cursus	6
1 Score Perfect Professional starten	6
2 De afdrukweergave van SPP	6
3 De weergave "Noot ingave"	7
4 "Directe hulp" gebruiken	7
5 Het bedieningsprincipe van SPP	9
6 Song Instellingen	11
7 piano- en partituurhaken (Accoladen)	14
8 Noten schrijven	15
9 Het instellen van de notenwaarde	18
10 Opmaat	18
11 Gepuncteerde noten en rusten	19
12 Voortekens plaatsen	20
13 Invoegen van noten binnen een maat	21
14 Haken zetten	21
15 Afspelen en beluisteren	22
16 Opslaan	22
17 Even pauzeren?	22
18 Een bestand openen	23
19 Drieklanken en akkoorden schrijven	23
20 Legato bogen plaatsen	24
21 Notenbalk kopiëren	26
22 Hele maten markeren	27
23 Notenbalk verkleinen	28

24	Notenbalk verplaatsen -----	28
25	Teksten invoegen -----	29
26	Lyrics verticaal verschuiven -----	31
27	Stemmen transponeren -----	32
28	Notenwaarde in een bereik veranderen -----	33
29	Dynamische tekens, speciale tekens -----	35
30	Layout -----	38
31	Printen -----	39
32	Tot slot van de cursus -----	41
	Toetsenborden (Short Cuts) -----	43

Conventies en schrijfwijzen

[...] Aanduidingen tussen haakjes: een of meer toetsen die u in moet drukken.

[Spatiebalk] is de langste toets op het toetsenbord.

[Shift] Hiermee schrijft u hoofdletters.

[Backspace] Deze toets ligt rechts boven het alfanumeriek gedeelte.

"Bestand nieuw / solostem" betekent:

Selecteer in het menu "Bestand", de optie "nieuw", selecteer dan de optie "solostem".

Kapitel A: Cursus

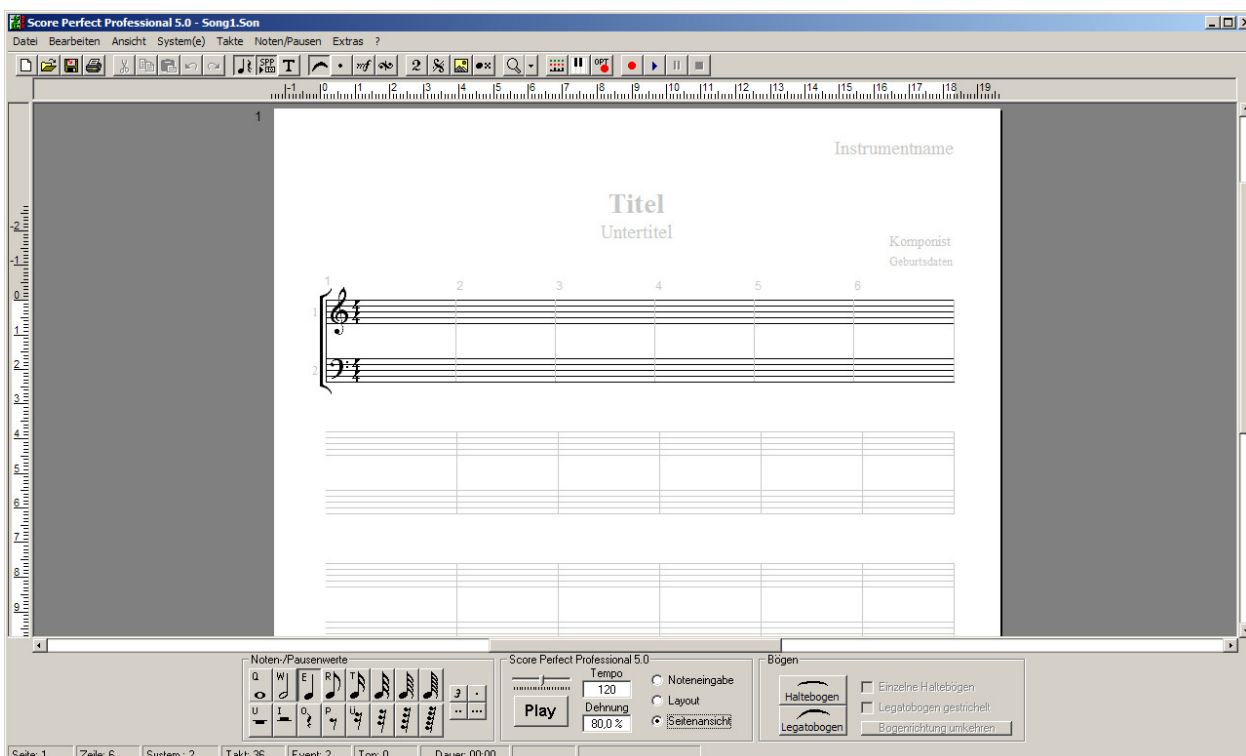
1 Score Perfect Professional starten

Start het programma Score Perfect Professional, afgekort SPP door:

- of via de programmagroep onder de start-knop.
- of door te dubbelklikken op het pictogram van SPP in de verkennen.

Na een korte tijd, verschijnt het zogenaamde begroetingscherm, dat al snel plaats maakt voor het werkveld van SPP:

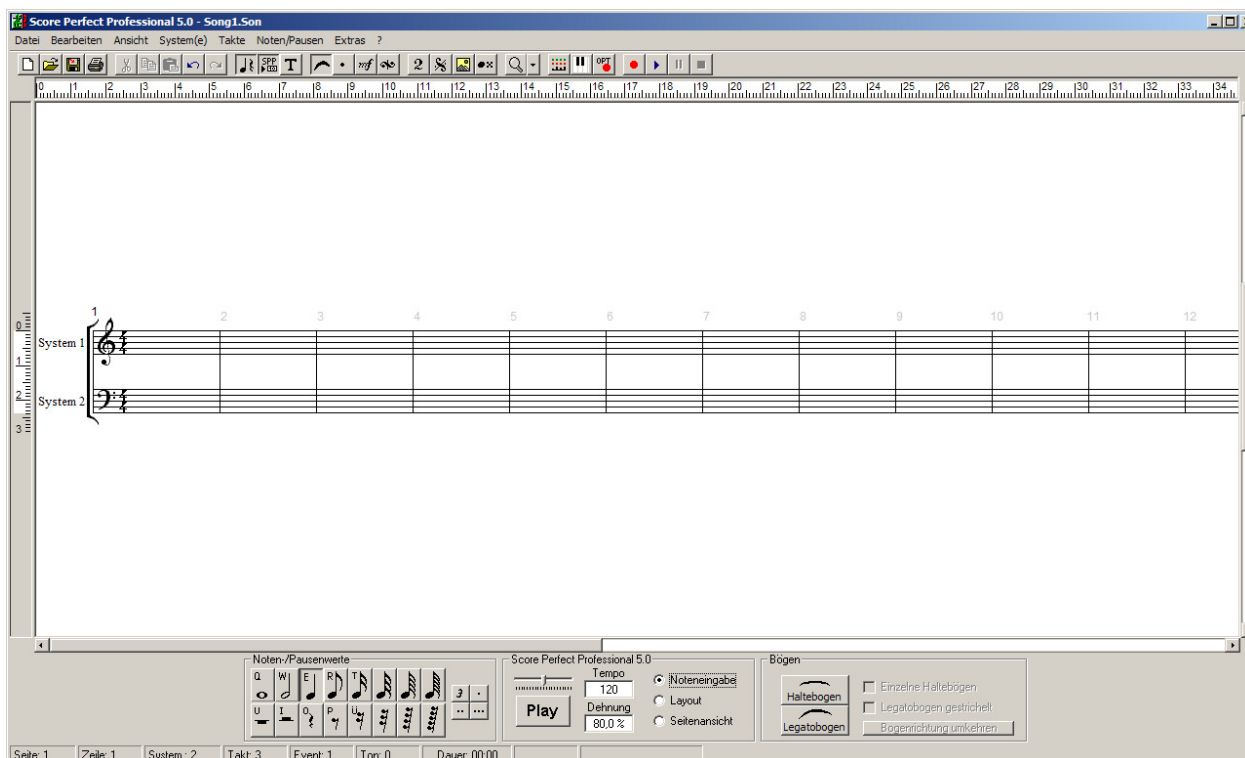
2 De afdrukweergave van SPP

SPP start direct na het openen in de afdrukweergave. Dit is vooral handig als men een eerder gemaakt stuk wil bekijken. Om echter te beginnen met een nieuw stuk, is een andere weergave misschien handiger: de noot ingave-weergave.

3 De weergave "Noot ingave"

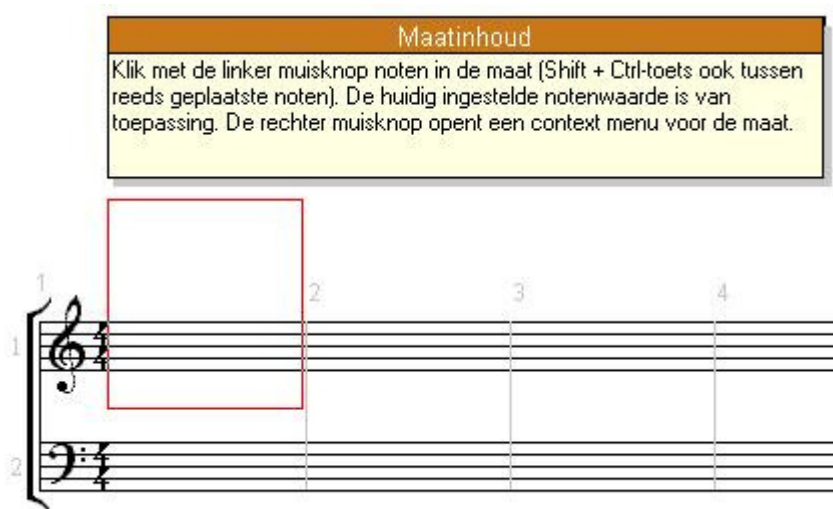
Selecteer uit het menu "Weergave" de optie "Noot ingave". Het beeldscherm ziet er dan als volgt uit:

4 "Directe hulp" gebruiken

Klik op de button met het vraagteken en selecteer "directe hulp". Als u vervolgens het meldingsvenster gelezen heeft en met OK afgesloten hebt, gaat u met de cursor naar een lege maat en wacht even, zonder de muis te bewegen:

Het venster legt de belangrijkste acties uit die binnen het rode kader gedaan kunnen worden.

Ga nu met de cursor naar een maatstreep:

Probeer ook eens om met de cursor boven een sleutel, een maatsoortaanduiding, of een maatcijfer te hangen! Of ga met de muis naar een knop in het Layout aanzicht!

Als u het hele blad verkend heeft, schakelt u de "directe hulp" weer uit door op de rechter muisknop te klikken op een vrij gedeelte van de pagina.

De directe hulp kan ieder gewenst moment weer opgeroepen worden. U leert hiermee het programma snel kennen.

5 Het bedieningsprincipe van SPP

- Alles draait om de muis! Zoals u op traditioneel notenpapier enkel met potlood en gum zou werken, zo heeft u bij de bediening van SPP alleen de muis nodig. De linker muisknop is het potlood, de rechter muisknop de gum. Met andere woorden:

De linker muisknop is positief

De rechter muisknop is negatief

Dus: de linker muisknop plaatst een teken op het beeldscherm of verhoogt een waarde, de rechter muisknop wist een teken op het scherm of verminderd een waarde.

Men klikt met de cursor dus altijd op de plek waar met ook met de hand iets zou schrijven of uitgummen! Deze natuurgetrouwe bediening zult u snel bijzonder gaan waarderen, het zorgt juist voor de snelle acceptatie van SPP bij de gebruikers.

Klik op de plaats waar u ook

Handmatig zou schrijven of wissen.

Sie klicken also demnächst dorthin, wo etwas geändert werden muss:

U klikt Dus waar iets veranderd moet worden:

Een noot of een rust plaatsen? Klik in de notenbalk.

Een noot of een rust wissen? Rechts-klik op de noot (rust)

Een voorteken voor een noot plaatsen? Klik vlak voor de noot.

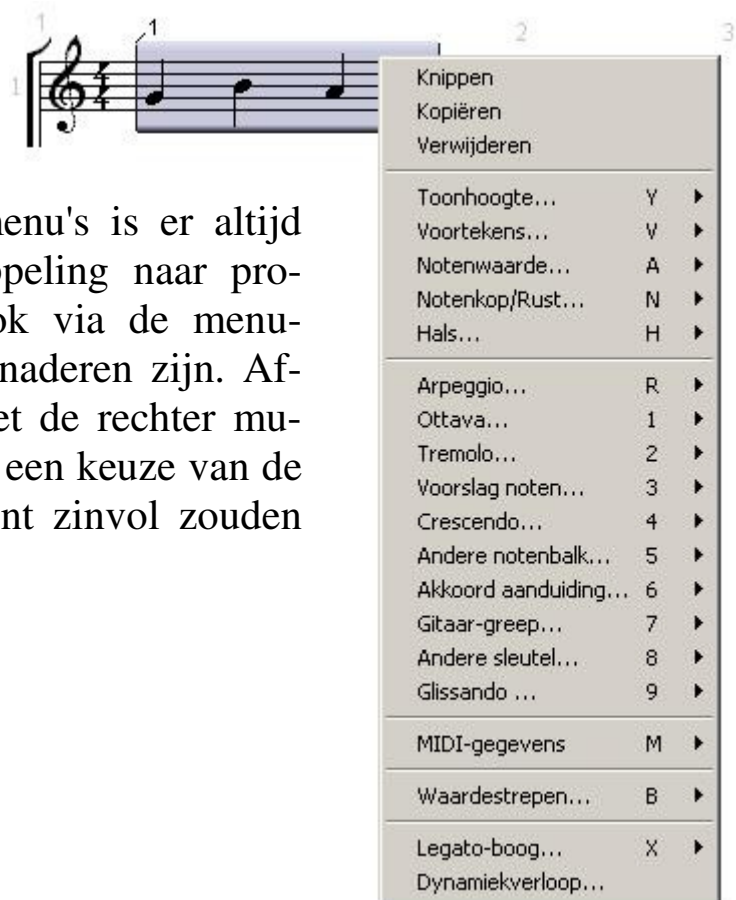
Maatsoort veranderen? Klik op de maatsoort-cijfers.

Sleutel veranderen? Klik op de sleutel.

Reprise-teken schrijven? Klik op de maatstreep.

(Enz)

De rechter muisknop kan zelfs nog meer:

Bij dergelijke pop-up menu's is er altijd sprake van een snelkoppeling naar programma-functies, die ook via de menu-balk of de buttons te benaderen zijn. Afhankelijk van waar u met de rechter muisknop klikt, biedt SPP u een keuze van de acties, die op dat moment zinvol zouden kunnen zijn.

Uw opgave:

Nu gaan we - eindelijk! - aan de slag. De bedoeling is dat u een klein arrangement van het Schots volksliedje "greensleeves" schrijft. Het moet niet al te moeilijk worden, omdat de uitvoerenden scholieren zijn:

- Het stuk is gepland voor piano en fluit.
- Als toonsoort neemt u d klein.
- De maatsoort is een 3/4de maat.

(Enz)

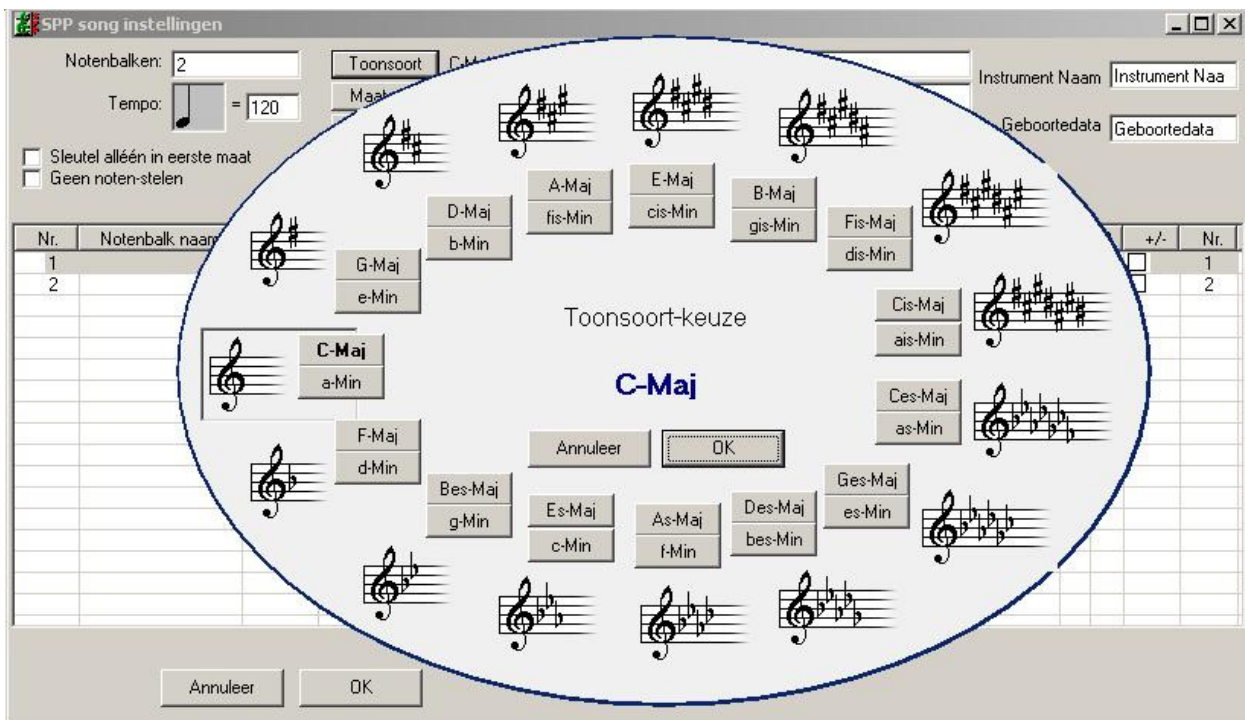
Deze en andere gegevens kunt u gemakkelijk instellen bij "Song-Instellingen":

6 Song Instellingen

Selecteer in het menu "Bestand", de "Song-Instellingen ...". Nu wordt een venster geopend waarin u vervolgens alle gewenste instellingen kunt vastleggen.

Nr.	Notenbalk naam	Afgek.	Midi kanaal	Midi programma	Sleutel	Transpon.	Stemmen	Balkenverbinding	Z	P	+/-	Nr.
1			1	1, Piano 1	Viool	☐	1	Auto	☒	☒	☐	1
2			2	1, Piano 1	Bass	☐	1	Auto	☒	☒	☐	2

- Schrijf in het invulvak "Notenbalken" "3".
- Schrijf bij "tempo aanduiding" "110".
- Schrijf bij titel "Greensleeves", Componist "trad.", bij Copyright uw eigen naam.
- Klik op de button "Toonsoort". Onmiddellijk zal de kwintencirkel tevoorschijn komen:

- Klik op de "d-Min" en bevestig door op "OK" te klikken.

Klik op de button "Maatsoort". Nu verschijnt het venster voor de maatsoort keuze.

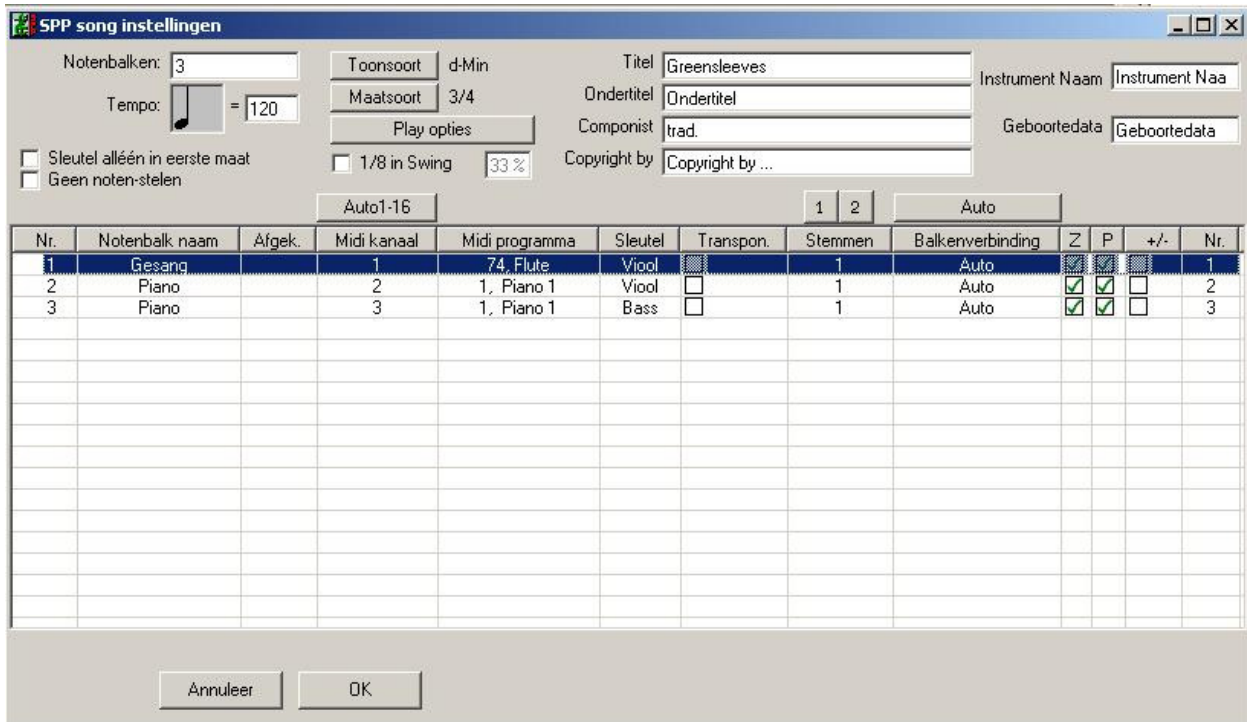

- Klik nu met de rechter muisknop op bovenste 4, en klik vervolgens op "OK".

- Schrijf nu in de kolom "notenbalk naam" van boven naar beneden de benamingen "zang", "Piano", "Piano". Klik hiervoor steeds met de linker muisknop in de regel waar u schrijven wilt.
- Klik op de button "Auto 1-16".
- Klik in de kolom "Midi-programma" op de tekst in de eerste rij. Selecteer nu nr. 74 (Flute).
- In de kolom "sleutel", moet van boven naar beneden komen te staan: viool, viool, bas. Selecteer de juiste sleutel uit het selectievenster door middel van een (linker) muisklik:

Als u alles goed heeft ingesteld, ziet het venster "song instellingen" er als volgt uit:

Sluit het venster door op de button "OK" te klikken.

7 piano- en partituurhaken (Accoladen)

Nu kunnen de haakjes ingesteld worden. De zangstem dient optisch van de begeleiding gescheiden te worden. Dit kan gedaan worden door de verandering van de partituur-haken en de maatstreep onderverdeling. En dat gaat als volgt:

- Klik met de rechter muisknop op de dikke balk van de partituurhaak (Accolade). Selecteer het pop-up venster, de bovenste optie "verwijderen"
- Plaats uw muis nu op het woord "Piano" en ga langzaam naar rechts, totdat er een haak verschijnt. Klik dan met de muis.

De volgorde: Om de eerste noten te schrijven, gaat u midden in de maat met de cursor daarheen, waar u normaal gesproken met het potlood ook een d' zou schrijven, ...

... en klikt dan links.

Een kwart noot wordt nu geschreven, maar niet op de plaats waar u geklikt heeft. Maar verder naar links. SPP bepaald namelijk zelf de horizontale positie in de maat.

👍 Als u de tonen wilt horen die u schrijft, selecteer dan in het menu "weergave" de optie "klinkende ingave".

Heeft u per ongeluk verkeerd gericht en bijvoorbeeld een e' geschreven? Geen probleem. Ga met de pijlpunt (cursor) precies naar het midden van de notenkop, ...

... Druk op de linkermuisknop en houd hem ingedrukt. Zolang u deze knop ingedrukt houdt, zal de notenkop aan de cursor blijven plakken en kan de noot zo vertikaal verschoven worden. Als de noot de juiste toonhoogte heeft bereikt laat u de muisknop los. Klaar!

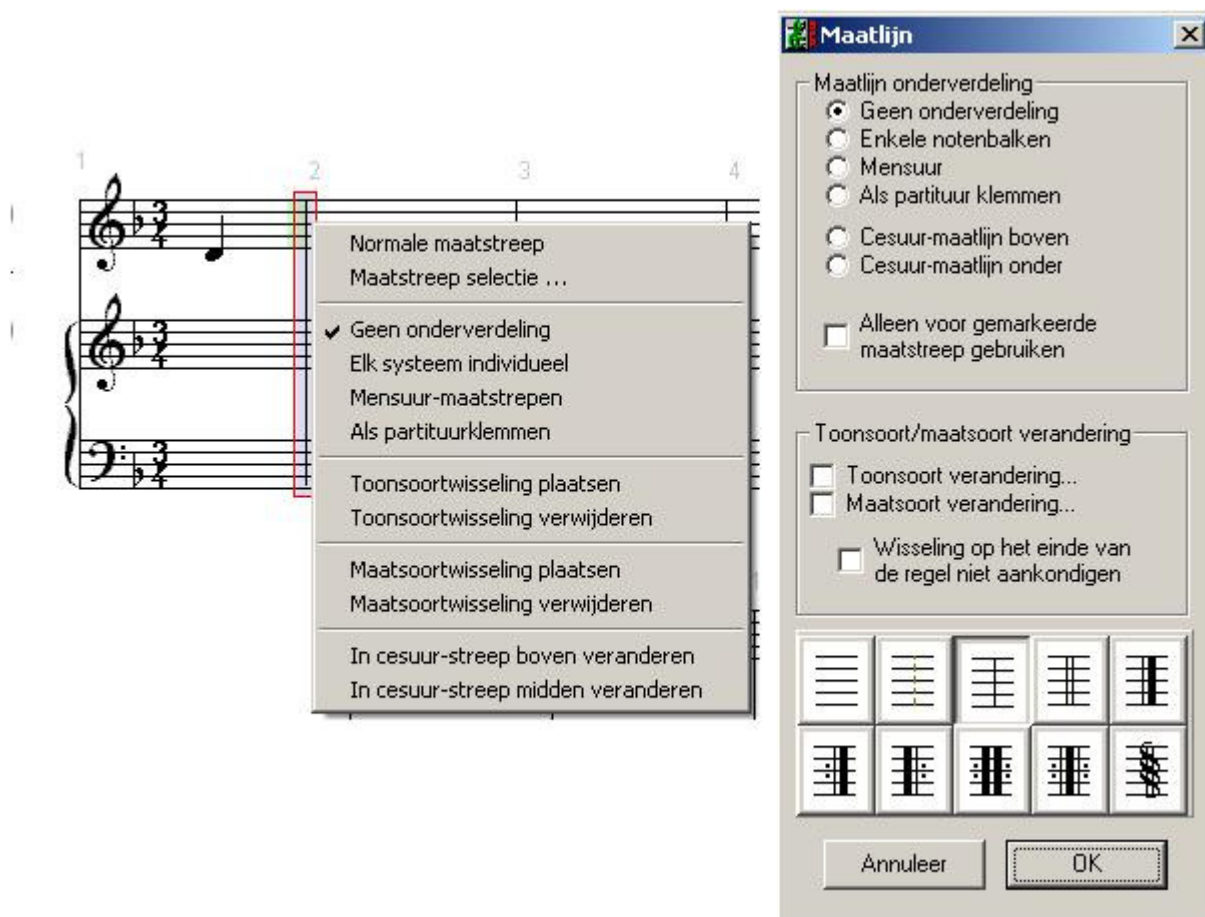
Omdat het zo eenvoudig is, gaan we nu uw eerste noot weer wissen: ga met de cursor naar het midden van de notenkop en druk op de rechter muisknop!

Iedere noot (of rust) blijft zolang aan de cursor kleven totdat u de linker muisknop loslaat.

U kunt het beste altijd van deze mooie eigenschap gebruik maken, omdat deze het meest effectieve werkt! Probeer dus niet al te krampachtig meteen de juiste toonhoogte te plaatsen. Ga met de cursor ongeveer naar de juiste toonhoogte, druk de linker muisknop in en houdt hem vast. Bepaal door het bewegen van de muis de juiste toonhoogte en laat dan pas de muisknop los.

Zet nu op deze manier de d' in de eerste maat.

Hiermee is de opmaat al geschreven. nu volgt de reprise-aanduiding. Klik hiervoor rechts op de maatstreep, dan opent zich het volgende menu:

In het maatlijn venster vindt u alles, wat met maatstrepen te maken heeft. Klik op het juiste reprise-teken.

9 Het instellen van de notenwaarde

Hoe wist SPP zojuist dat u een kwartnoot wilde schrijven?

U heeft beslist al het schermgedeelte met de noten- en rustenwaarden gezien. Daar is (sinds de start van het programma) de kwartnoot geselecteerd.

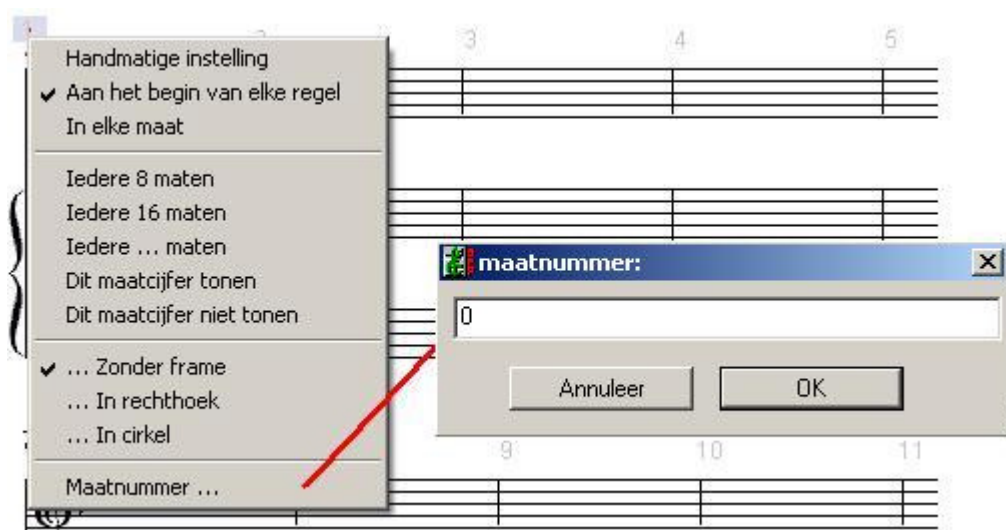
Selecteer daar nu de waarde van de halve noot, door op de halve noot te klikken. De button wordt nu "ingedrukt" weergegeven. Bij de volgende klik in de notenbalk zal er dus een halve noot geplaatst worden.

Bekijk nu de noten-buttons eens goed, dan ziet u links boven op de button van links naar rechts de letters Q W E R T Y. Deze letters zijn identiek aan de letters van de bovenste rij van uw computer-toetsenbord. In plaats van de notenwaarden met een muisklik te selecteren kunt u ook heel makkelijk met de ene hand de notenwaarde via het toetsenbord selecteren en met de andere hand via de muis de noten in de notenbalk plaatsen.

Probeert u nu eens de notenwaarde selectie met behulp van het toetsenbord uit. Schrijf op deze manier in de volgende maat een halve noot f' en een kwart noot g'.

10 Opmaat

Als het u nog niet was opgevallen: we moeten dringend de maatcijfers corrigeren! De huidige eerste maat is namelijk niet de eerste maat maar een opmaat. Klik hiervoor met de rechter muisknop op de "1" boven de opmaat.

Schrijf nu in het venster "maatnummer" in plaats van een 1 gewoon een 0, dan klikt u op OK.

U kunt overigens de eerste maat van een stuk ieder gewenst nummer geven. op die manier kunt u bijvoorbeeld een grote partituur opdelen in verschillende bestanden en toch de maatnummering door laten lopen.

11 Gepuncteerde noten en rusten

... deze heeft u in de tweede maat nodig. Bekijkt u nog eens de buttons waar de noten- en rustenwaarden ingesteld worden. Rechts hiervan ziet u de triolen-aanduiding en verschillende punten.

Om triolen of gepuncteerde noten te schrijven klikt u op de desbetreffende button. Zolang deze button ingedrukt is schrijft u respectievelijk triolen of gepuncteerde noten.

Gepuncteerde noten kunt u ook rechtstreeks via het toetsenbord selecteren: [Ctrl]-toets ingedrukt houden en de juiste lettertoets induwen.

BELANGRIJK: U kunt overigens niet een kwartnoot naderhand voorzien van een punt (de oplossing van dit probleem komt later aan bod). Heeft u dus in plaats van een gepuncteerde noot een gewone noot geschreven, zult u dus de noot moeten wissen en een nieuwe noot met de juiste waarde moeten plaatsen.

Schrijf nu de gepuncteerde kwartnoot a' in de tweede maat, gevolgd door de achtste noot. En het herstellingsteken?

12 Voortekens plaatsen

Voortekens heten voortekens omdat ze vóór de noot staan. Schrijf eerst de achtste noot, klik daarna ter hoogte van de notenkop kort links naast de noot:

Resultaat:

SPP heeft een intelligente voortekenkeuze, die herkend heeft dat hier een herstellingsteken moet staan! Als u opnieuw op het voorteken klikt kunt u doorbladeren naar andere voortekens.

Schrijf nu de rest van de melodie op. Als u een notenwaarde verkeerd heeft gezet: wissen en opnieuw plaatsen. Zou u (op zijn laatst bij maat 4) aan de rechter paginarand gekomen zijn, en de computer bladert niet vanzelf door, kunt u de horizontale schuifbalk aan de onderkant van het ingave-venster gebruiken.

13 Invoegen van noten binnen een maat

Als u een noot vóór een andere noot wilt plaatsen, moet u de [Ctrl]- en ook de [Shift]toets ingedrukt houden.

Voorbeeld: Invoegen achtste noot.

[Ctrl + Shift] toets ingedrukt houden, en klik:

14 Haken zetten

Klik rechts in maat 5. Er verschijnt het volgende Popup menu:

The screenshot shows a music score with two staves: 'Gesang' (Vocal) and 'Piano'. Measure 5 is highlighted with a red box. A context menu is open over measure 5, listing various editing options. The option '1ste maatklem (volta haak) zetten' is selected.

Klik nu op de optie "1ste maatklem (volta haak) zetten". Herhaal dit voor de maten 6 t/m 8.

In de maten 9 t/m 12 klikt u op "2de maatklem (volta haak) zetten".

15 Afspelen en beluisteren

Als u luidsprekers op uw geluidskaart heeft aangesloten, kunt u uw melodie nu beluisteren.

Druk op de button "Pos1", om naar het begin van het stuk te gaan. Druk dan op de spatie-balk, om de song af te spelen.

U hoort nu dat SPP zowel de reprises als de volta-haken perfect volgt.

(Mocht u niets horen, ligt dat hoogst waarschijnlijk aan een verkeerd geselecteerde MIDI-uitgang. In dit geval kunt u via: menu Bestand->SPP instellingen, onder het tabblad "geluid" bij de optie MIDI-uitgang (PLAY) de juiste geluids-uitgang kiezen).

16 Opslaan

De eerste fase is nu succesvol voltooid! Nu is het tijd om uw werk op te slaan en pas na een tijdje verder te werken. Ga hiervoor naar het menu "bestand" naar de optie "opslaan":

Er verschijnt dan de zogenaamde "opslaan dialoog-box". Als u voor de eerste keer wilt opslaan zal SPP de bestandsnaam "song1" aanbieden. Verander deze bestandsnaam in "Greensleeves1".

17 Even pauzeren?

Sluit SPP af door, zoals ieder windows programma" onder het menu "bestand" de optie "exit" te kiezen.

20 Legato bogen plaatsen

In SPP kunnen twee verschillende soorten markeringen gezet worden: Markering van noten, en markering van hele maten. Twee voorbeelden:

Noten hele maat

Nu hebben we de markering van individuele noten nodig. Ga naar maat 2, houdt de Ctrl-toets ingedrukt en klik op de eerste noot. Sleep de cursor met ingedrukte linker muisknop door naar de tweede noot. Hierdoor worden de eerste twee noten gemarkeerd:

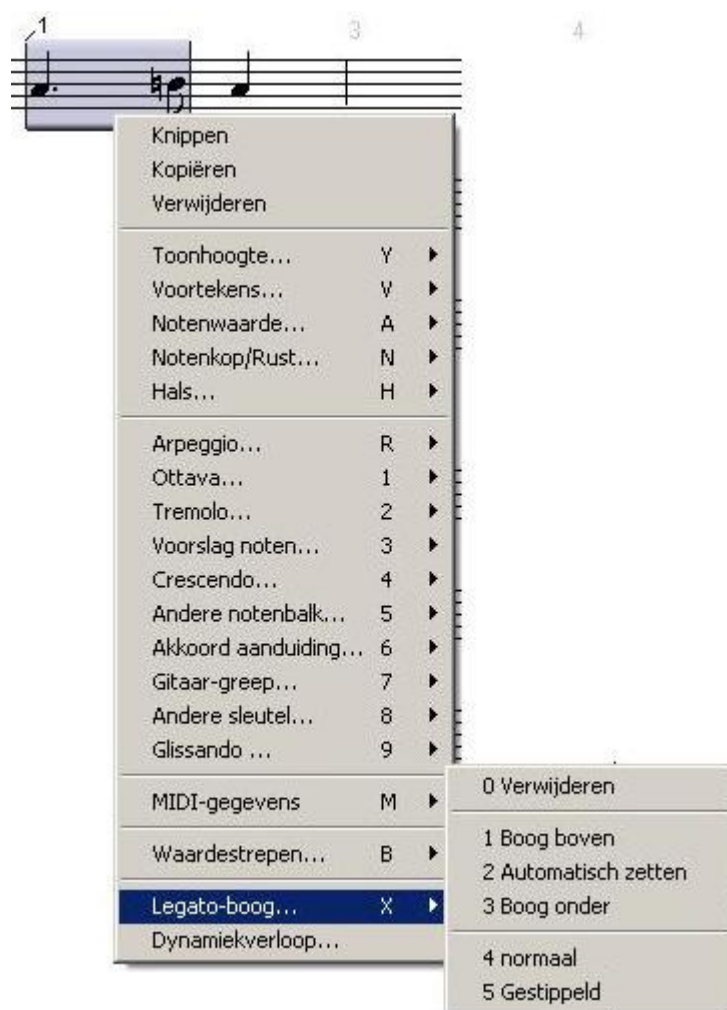
. Gebied markeren

Markeer op dezelfde manier ook de volgende noten:

Om nu een legato boog te schrijven drukt u achtereenvolgens op de toetsen: "x" en "2". Magie?

Nee. Als de noten of rusten zijn gemarkeerd, doet "x 2" hetzelfde als via het menu "noten/rusten" de optie "legato-boog" te kiezen voor de keuze "automatisch zetten".

Alleen, de toetsenbord-combinaties (shortcuts) gaan veel sneller. Dus: Let op de letters en getallen die in het menu achter de menu-items staan. De belangrijkste zult u al snel van buiten kennen!

(Klik nu met de rechter muisknop ergens op een wit gedeelte van de pagina, om de markering op te heffen).

21 Notenbalk kopiëren

Nu willen we de melodie door een dwarsfluit laten meespelen, en de melodie van teksten voorzien.

Selecteer achtereenvolgens via het menu "notenbalk(en)" de opties "dupliceren", "normaal". Ga vervolgens met de cursor naar de zang-stem en klik met de linker muisknop.

The image shows a musical score with two staves. The top staff is labeled 'Gesang' (Vocal) and the bottom staff is labeled 'Piano'. The vocal staff has a treble clef and a 3/4 time signature. The piano staff has a grand staff with treble and bass clefs and a 3/4 time signature. A green vertical bar highlights a measure in the vocal staff. A context menu is open over this measure, displaying the text 'Notenbalk 1: Dupliceren: normaal'. Above the vocal staff, there are three measure numbers: 0, 1, and 2. Measure 1 is the highlighted measure.

De stem werd gedupliceerd. Stop het kopiëren met een rechter muisklik.

In dit diepe bereik klinkt een dwarsfluit echter niet zo goed, dus gaan we de noten een octaaf hoger zetten.

Hiervoor gaan we als eerste de maten voor de dwarsfluit markeren.

22 Hele maten markeren

Ik zal u meteen de snelle methode van markeren laten zien:

Ga met de cursor naar de opmaat van de fluit-stem en druk op de Shift-toets. Er verschijnt een aanwijzing:

Klik nu in de opmaat. u ziet dat de opmaat grijs gemaakt wordt.

Spring nu met de "End"-toets van het toetsenbord naar de laatste maat van het stuk. Druk nu op de Alt-toets. Er verschijnt de volgende aanwijzing:

Klik nu in de laatste maat van de fluit-stem. Zoals u ziet zijn nu alle maten van de fluitstem grijs gemarkeerd.

Hoe zit het nu met de "Turbo-octavering"? Druk achtereenvolgens op de toetsen "Y" en "2"!

Hef de markering op door een rechter klik op een wit gedeelte van de pagina.

23 Notenbalk verkleinen

Omdat de dwarsfluit bedoeld is als ad lib. kan de notenbalk ook kleiner gemaakt worden: Ga via het menu "Notenbalk(en)" naar "verkleinen", plaats de cursor op de bovenste notenbalk en klik.

24 Notenbalk verplaatsen

De zang-stem moet meteen van tekst voorzien worden. Maar daar is op dit moment niet genoeg plaats voor!

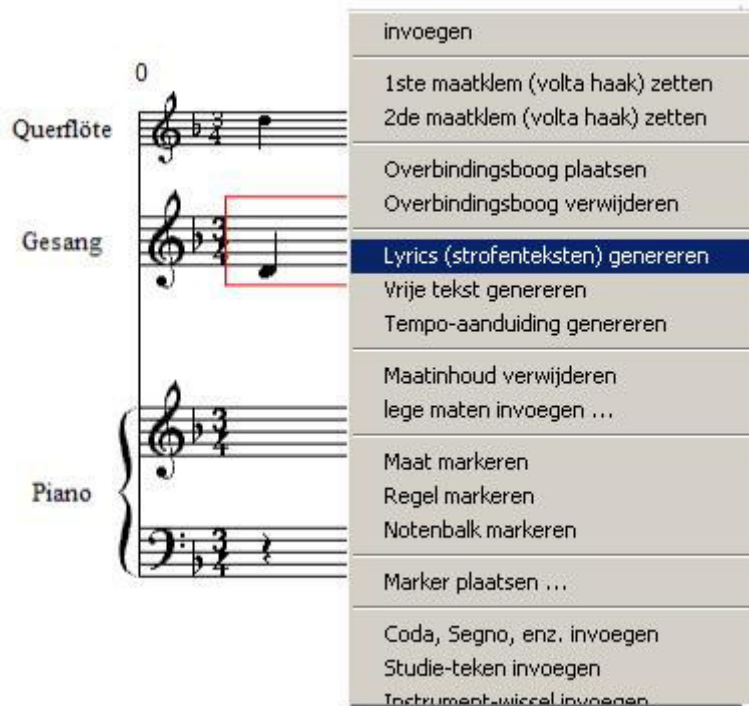
The image shows a music score editor interface. On the left, there is a vertical ruler with a scale from 0 to 6. The score consists of three staves: 'Querflöte' (top), 'Gesang' (middle), and 'Piano' (bottom). A green vertical bar highlights a section of the score. On the right side, three red arrows point to the gaps between the staves, each labeled '1,0 cm'. The 'Piano' staff is highlighted with a blue border.

U ziet links op het beeldscherm een liniaal. Klik met de linker muisknop bij 3,5 in de liniaal en houdt de muisknop ingedrukt. Druk nu ook de rechter muisknop in en beweeg de muis naar onder. U kunt nu rechts in het beeldscherm, in het rood, de afstand tussen de notenbalken in centimeters aflezen.

Schuif de muis zover naar onder totdat de afstand 1,5 cm is.

25 Teksten invoegen

De eenvoudigste manier is om een rechter muisklik te geven in de maat waar de lyrics moeten komen. Dus klik in de opmaat op de rechter muisknop en kies uit het Popup-menu de optie "Lyrics (strofenteksten) genereren".

De "schrijf-cursor" verschijnt nu onder de eerste noot. Tevens opent zich een Tekst-toolbox onder aan het scherm:

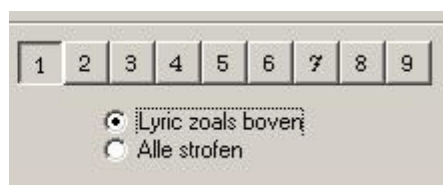
Wanneer u de teksten gaat ingeven moet u aan de volgende zaken denken:

- Deel lettergrepen door middel van een min-teken. De cursor springt dan onder de volgende noot. SPP zal het lettergreepstreepje zelf tussen de twee lettergrepen centreren.
- Door een druk op de spatiebalk springt de cursor door onder de volgende noot.
- Lettergreep-verlengingstekens krijgt u door middel van een "underscore" ("_").
- Met de Return-toets verlaat u de tekst invoer.
- Met de pijltjestoetsen verplaatst u de cursor in de lettergrepen, met de toetsen en [←] en [Del] corrigeert u typfouten.

Schrijf nu in de tekst van de eerste regel. Ter illustratie heb ik alle toetsaanslagen uitgebreid beschreven in vierkante haakjes:

A [min] las [spatie] my [spatie] love [underscore] [underscore] you [spatie] do [spatie] me [spatie] wrong [spatie] to [underscore] [underscore] cast [spatie] me [spatie] off [underscore] [underscore] dis [min] cour [min] teos [min] ly; [spatie] and [return]

Klik nu met de rechter muisknop in de eerste maat (niet in de opmaat!) en kies opnieuw voor de optie "Lyrics (strofenteksten) genereren". De lettergreep "las" is nu blauw gemarkeerd.

In de tekst-toolbox schakelt u nu over naar de "2"!

De schrijf-cursor verplaatst zich nu naar de volgende regel. Schrijf nu:

I [spatie] have [spatie] lov [min] [min] ed [spatie] you [spatie] so
[spatie] long [spatie] de [min] [return]

Klik nu in de eerste maat onder het "twee-tje" opnieuw op de rechter muisknop en kies weer voor de optie "Lyrics (strofenteksten) genereren". Klik vervolgens op de button "2" in de tekst toolbox en typ de tweede regel verder:

Light [min] [min] ing [spatie] in [underscore] [underscore] your
[spatie] com [min] pa [min] ny. [return]

De tekst-toolbox hebben we nu niet meer nodig. Op de volgende manier kunnen we hem weer verbergen:

Onder de menubalk staat een hele rij met buttons, bijvoorbeeld:

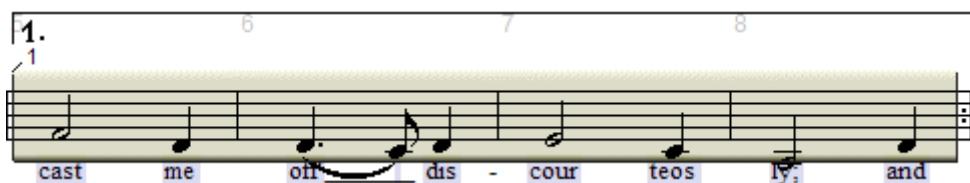

Klik op de button met de "T". De tekst-toolbox verdwijnt.

26 Lyrics verticaal verschuiven

Sommige lettergrepen staan nu te dicht bij de noten en moeten dus iets naar beneden getrokken worden.

Markeer terwijl u de Ctrl-toets ingedrukt houdt alle noten onder de één. De lettergrepen zijn ook gemarkeerd.

Verplaats nu de eerste lettergreep "cast" met de linker muis naar onder. Alle andere lettergrepen volgen automatisch. Om het verplaatsen te be-

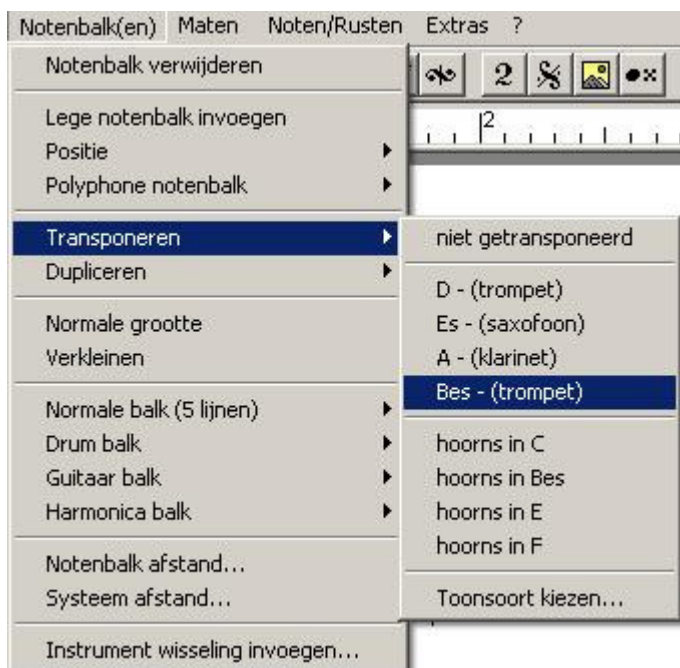
ëindigen, klikt u met de rechter muisknop ergens op een wit gedeelte van de pagina.

Doe hetzelfde onder de "twee".

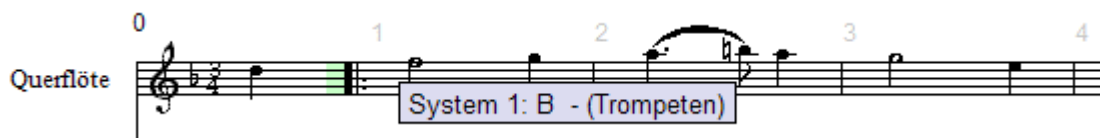
27 Stemmen transponeren

Uw arrangement is nu klaar. Maar helaas, nu komt het slechte nieuws dat de fluitist ziek is en de partij door een klarinettist gespeeld gaat worden. Aangezien de klarinet (normaal gesproken) een Bes-instrument is, zou dat vroeger betekenen: Potlood slijpen, eens even diep zuchten en transponeren. Maar gelukkig heeft u SPP.

Selecteer in het menu "notenbalk(en)" achtereenvolgens de optie's "transponeren", "Bes - (trompet)". (De aanduiding Trompet is slechts een voorbeeld!)

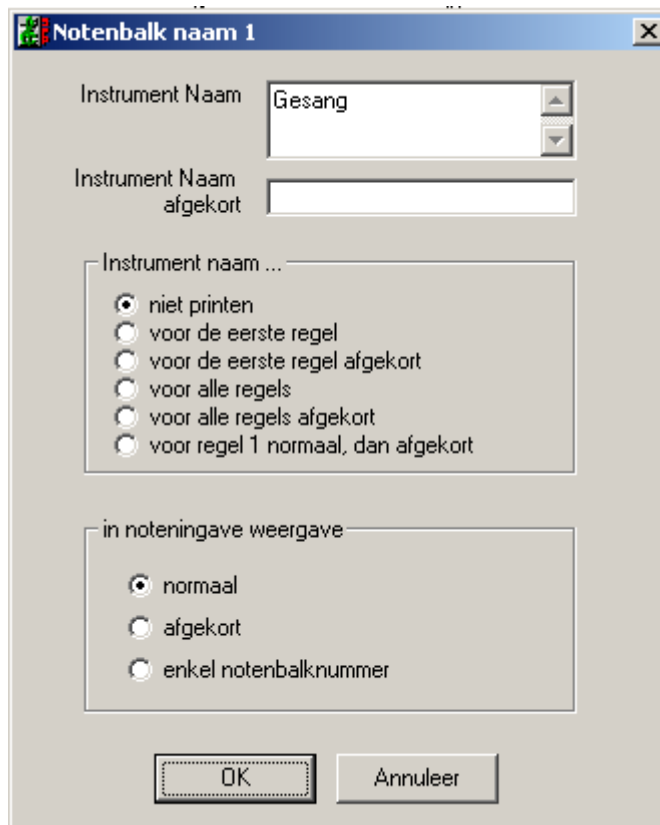
Er verschijnt nu een cursor met een "tooltip". Beweeg deze met de muis over de bovenste notenbalk en geef een linker muisklik:

Onmiddellijk is de bovenste notenbalk getransponeerd. Klik nu nog rechts, zodat de transponeer-modus beëindigd wordt.

Nu moet de instrumentnaam nog gewijzigd worden. In plaats van dit te doen via de "song-instellingen" is er nog een snellere manier:

Klik rechts op het woord "Querflöte" en er verschijnt een instel-venster.

Overschrijf de naam met "klarinet" en klik vervolgens op "OK".

28 Notenwaarde in een bereik veranderen

De rechterhand van de piano-stem zou nu iets interessanter gemaakt kunnen worden. Op de laatste twee maten na willen we dat iedere maat begint met een kwart rust gevolgd door een akkoord van een halve noot. Dit gaan we in twee stappen doen. Om een beter overzicht te krijgen verkleinen we eerst de beeldscherm zoom-factor.

Markeer nu de maten 1 t/m 10 en stel de notenwaarde in het notenwaarde-keuzeveld, in op de halve noot. De noten zullen veranderen met de toetsen-combinatie "A" "1".

De markering kunt u weer opheffen door een rechts-klik.

Ga nu naar het begin van het stuk. Selecteer als notenwaarde de kwart rust, en plaats handmatig in iedere maat de rust. Houdt hiervoor de Ctrl- en de Shift-toets ingedrukt (er verschijnt: "noot invoegen") en klik vlak voor het akkoord. De rust wordt zo geplaatst.

Doe dit in de overige maten. Sluit af door het zoom-niveau weer op "normaal" te zetten door op de button met het vergrootglas te klikken.

Als u nu op de spatie-balk duwt hoort u twee dingen:

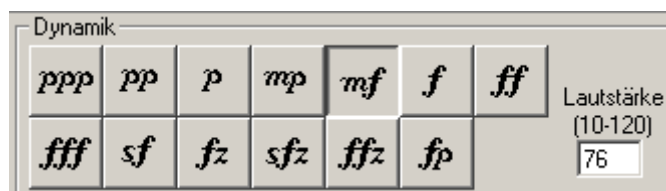
- De getransponeerde stem wordt klinkend (!) afgespeeld,
- Het stuk klinkt nu levendiger.

29 Dynamische tekens, speciale tekens

Met de buttons die onder de menubalk staan, kunt u de verschillende toolboxes tevoorschijn laten komen.

Klik op de button met het *mf*-symbool om de toolbox met de dynamische tekens op te roepen. Om niet te veel ruimte aan de onderkant van het beeldscherm in te nemen kunt u het beste de toolbox met de legato-en overbindingbogen sluiten. Klik hiervoor op de button met het boogje.

Klik op in de dynamiek-toolbox op de knop *mf* en ga met de muis naar de eerste maat. Plaats nu het *mf*-teken op de juiste plaats. Het rode kruis helpt u met de precieze uitlijning. Om het teken nu daadwerkelijk te plaatsen drukt u op de linker muisknop.

Het kleine rode lijntje laat u zien aan welke noot SPP het teken koppelt. Tijdens het kopiëren van dergelijke noten worden de bijbehorende tekens mee-gekopieerd.

The image shows a musical score for a vocal line and piano accompaniment. The vocal line is in 3/4 time and features a dynamic marking of *mf*. The lyrics are: "A - las my love you have lov - - ed". A vertical dashed line indicates a cursor position between the first and second measures of the vocal line. The piano accompaniment is also in 3/4 time and includes a *mf* dynamic marking.

Ga nu met de cursor tussen de twee bovenste notenbalken in naar de opmaat en plaats daar ook een *mf*-teken. Om de dynamiek-modus te verlaten, klikt u op de rechtermuisknop.

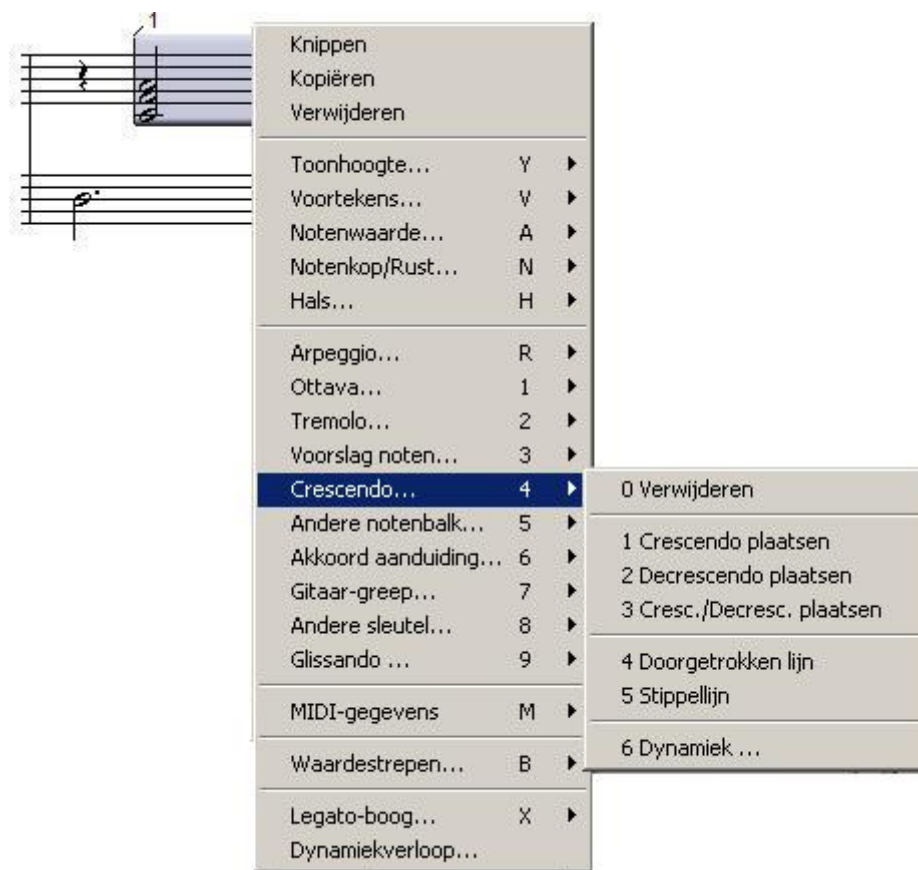
De Toolbox voor dynamische tekens hebben we nu niet meer nodig en kan dus gesloten worden.

Verschuif nu het beeld zodanig dat maat 5 in het midden van het scherm staat. Want hier moet nog een crescendo-teken geschreven worden. Dit gebeurt door middel van een markering.

Markeer dus de volgende noten, door met een ingedrukte Ctrl-toets en ingedrukte linker muisknop over de desbetreffende noten te bewegen:

The image shows a close-up of a musical score. A blue selection box is drawn over the notes in measure 5 of the vocal line. A small red number '1' is positioned above the first note of the selection box. The piano accompaniment is visible below the vocal line.

Klik nu met de rechter muisknop in deze markering om het pop-up menu te activeren.

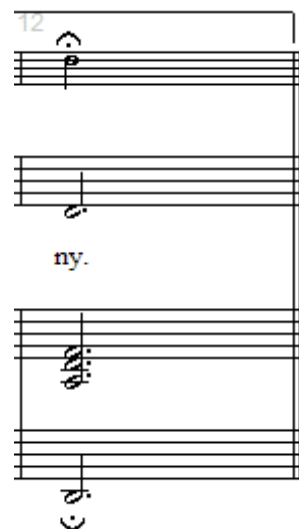

Selecteer crescendo ... / Crescendo plaatsen. Vervolgens klikt u rechts. Positioneer de crescendo vork naar eigen inzicht door het teken in het midden met de linker muisknop vast te pakken en te verschuiven.

Doe dit vervolgens ook met een decrescendo-vork in maat 8.

De Fermate vindt u in de toolbox, die u via de button met het dal-segno teken kunt in- en uitschakelen..

De werking is dezelfde als voor de dynamische tekens.

30 Layout

Nu alles is ingesteld, moet vóór het afdrukken de lay-out in orde gemaakt worden. Hiervoor selecteert u via het menu "weergave" de optie "layout".

Als u slechts twee systemen op de pagina ziet, klikt u op de blauwe streep aan de bovenkant van de pagina (deze draagt de naam "Ruimte voor titel..."), en verschuift deze naar boven totdat er 3 systemen op de pagina staan.

Als de maat-indeling per regel niet overeenstemt met de indeling van het overzicht op de volgende bladzijde, kunt u met de +/- buttons aan de rechter paginarand het aantal maten per regel veranderen.

(Voorlopig is dit genoeg. Wat de "Layout weergave" verder nog te bieden heeft komt later in de handleiding aan bod.)

31 Printen

Klik vanuit het menu "bestand" op de optie "print...", en in het volgende venster op "OK". Binnen enkele ogenblikken kunt u de fantastische af-druk-kwaliteit van SPP bewonderen!

Greensleeves

trad.

mf

A - las my love you do me wrong to
I have lov - - ed you so long de -

mf

5 1.
cast me off dis - cour teos ly; and

9 2.
light - - ing in your com - pa - ny.

Detailed description: The score is for the song 'Greensleeves' in 3/4 time, B-flat major. It consists of three systems. The first system (measures 1-4) includes a vocal line with lyrics 'A - las my love you do me wrong to' and a piano accompaniment. The second system (measures 5-8) includes a vocal line with lyrics 'cast me off dis - cour teos ly; and' and a piano accompaniment. The third system (measures 9-12) includes a vocal line with lyrics 'light - - ing in your com - pa - ny.' and a piano accompaniment. The piano part features a simple harmonic accompaniment with chords and moving bass lines. Dynamics include *mf* (mezzo-forte).

32 Tot slot van de cursus

Van harte gefeliciteerd met uw eerste bladmuziek-print! U heeft de cursus met goed gevolg doorstaan en bovendien ongeveer 75% van alle belangrijke handelingen van SPP geleerd. Ongetwijfeld kunt u het nu met de vele vaktijdschriften eens zijn dat SPP zo eenvoudig is in zijn bediening, en zo logisch opgebouwd is dat men het handboek bijna niet meer nodig heeft.

Als u een volgende keer zin en tijd heeft, kunt u het "referentie" gedeelte eens doorbladeren. Hierin staan voor alle beschikbare functie beschreven hoe zij werken en wat de mogelijkheden zijn.

Mettertijd zult u ervaren dat het gebruik van de menu's te veel tijd vergt. Dan is het moment aangebroken om te gaan werken met de "sneltoetsen". Iedere belangrijke functie heeft zijn eigen sneltoets die hetzelfde doet als het menu. U heeft ze al zien staan, ze staan achter de menu-items.

Als u een functie mist, kijkt u dan voor in de index. Daar vindt u hem gegarandeerd!

Bij hardnekkige problemen is altijd de hotline beschikbaar.

Toetsenborden (Short Cuts)

QWERTZ	notenwaarden instellen
Umschalt + QWERTZ	desbetreffende rustenwaarden instellen
UIOPÜ	rustenwaarden instellen

Notenwaarde instelling met de numerieke toetsen

Backspace	UNDO
Spatiebalk	Play aan/uit
Return	Play uit
Esc	Alle modi uit
H	Overbindingsbogen aan/uit
L	Lyrics ingeven
S	Midi StepByStep ingave
Alt+1 bis Alt+9	Ga na marker
Ctrl.+A	Ga naar begin
Ctrl.+B	Ga naar het einde

Ctrl.+O	(bestand) openen
Ctrl.+S	(bestand) opslaan
Ctrl.+P	(bestand) afdrukken
Ctrl.+X	(markering) knippen
Ctrl.+C	(markering) kopiëren
Ctrl.+V	(markering) invoegen
Entf	(markering) wissen
Ctrl.+F	v
F2	(Toolbox) Noten/rusten
F3	(Toolbox) Play
F4	(Toolbox) Teksten
F5	(Toolbox) Bogen
F6	(Toolbox) Articulatie
F7	(Toolbox) Dynamiek
F8	(Toolbox) Trillers
F9	(Toolbox) Maatcijfers/vingerzettingen
F10	(Toolbox) Speciale tekens
F11	(Toolbox) Grafisch
F12	(Toolbox) Notenkop
Shift + F10	Alle actieve toolboxes uit/aan
Shift + linker muisklik	Maten markeren
Alt+ linker muisklik	Maatmarkering uitbreiden
Shift + linker muisklik	Laatste markering annuleren
Ctrl.+ muisklik	noten markeren
Home	Spring naar het begin van het stuk
End	Spring naar het einde van het stuk
1	grootte: klein
2	grootte: normaal
3	grootte: groot
4	nootingave modus
5	layout weergave
6	afdrukweergave
7	ga naar de laatst gewijzigde plaats

Bij een gemarkeerde maat:

Del Maatinhoud(en) wissen
 Shift + Del maat volledig wissen

O Herberekenen

O 1 herberekening waardestrepen
 O 2 herberekening nootsteel richting
 O 3 herberekening noten afstand
 O 4 herberekening Sekunde-akkoorden
 O 5 herberekening Legato bogen

P rusten

P 1 Lege maten met hele-maat rusten vullen
 P 2 hele-maat rusten verwijderen
 P 3 hele-maat rust naar combinatie-rust
 P 4 combinatierust opheffen

L wissen

L 1 Overbindingsboog
 L 2 Horizontale verschuiving
 L 3 Lyrics
 L 4 Vrije teksten
 L 5 legato bogen
 L 6 speciale tekens
 L 7 gitaargreep afbeeldingen
 L 8 graphics
 L 9 akkoord namen

F Maatherhalingstekens

F 1 verwijderen
 F 2 plaatsen

K Notenlijn

K 1 normaal
 K 2 verbergen

A 3	verdubbelen	
A 5	N-tolen	
A 6	geen N-tolen	
A 7	tot een noot verenigen	
A 8	in gepunteerde 1/8 + 1/16 veranderen	
N	Notenkop/rust	alleen bij markeringen
N 1	normaal	
N 2	verbergen	
N 3	notenkop als ingesteld	
N 4	Stichnoten	
N 5	slaggitaar	
H	Hals	alleen bij markeringen
H 1	normaal	
H 2	verbergen	
H 3	steel-lengte ...	
H 4	Steel-richting omkeren	
H 5	Steel naar het midden van de notenkop	
R	Arpeggio	alleen bij markeringen
R 0	wissen	
R 1	plaatsen	
R 2	alleen slangetje	
R 3	richting omhoog	
R 4	richting omlaag	
R 5	in hogere notenbalk verlengen	
R 6	boven langer	
R 7	boven korter	
1	Ottava	alleen bij markeringen
1 0	Ottava verwijderen	
1 1	Ottava 8	
1 2	Ottava 8va	
1 3	Ottava 15	
1 4	Ottava 15va	
1 5	Ottava -8	
1 6	Ottava -8va	

1 7	Ottava –15	
1 8	Ottava –15va	
2	Tremolo	alleen bij markeringen
2 0	Tremolo verwijderen	
2 1	Tremolo in (Steln	
2 2	Tremolo in 16Steln	
2 3	Tremolo in 32Steln	
2 4	Tremolo in 64Steln	
2 5	Tremolo in 128Steln	
3	Voorslag noten	alleen bij markeringen
3 0	normale voorslag	
3 1	lange Voorslag	
3 2	korte Voorslag	
3 3	voorslag zonder boog	
3 4	boog boven	
3 5	boog onder	
4	Crescendo	alleen bij markeringen
4 0	(De-)crescendo verwijderen	
4 1	Crescendo plaatsen	
4 2	Decrescendo plaatsen	
4 3	doorgetrokken lijn	
4 4	stippellijn	
4 5	cresc. dynamiek instellen	
5	Andere notenbalk	alleen bij markeringen
5 2	twee notenbalken hoger	
5 1	een notenbalk hoger	
5 0	normaal	
5 3	een notenbalk lager	
5 4	twee notenbalken lager	
5 5	... notenbalken hoger	
5 6	... notenbalken lager	

6	Akkoord aanduidingen	alleen bij markeringen
6 0	Verwijderen	
6 1	toevoegen / wijzigen	
6 2	berekenen	
7	Gitaar-greep	alleen bij markeringen
7 0	Gitaar-greep verwijderen	
7 1	Gitaar-greep hinzufügen/löschen	
8	Schlüsselwechsel	alleen bij markeringen
8 0	Schlüsselwechsel löschen	
8 1	Schlüsselwechsel toevoegen / wijzigen	
9	Glissando	alleen bij markeringen
9 0	wissen	
9 1	als lijntje	
9 2	als slangetje	
9 3	lijn + "gliss."	
9 4	Slangetje + "gliss."	
M	Midi-gegevens	alleen bij markeringen
M 0	Midi verwijderen	
M 1	vanaf hier ander instrument	
M 2	vanaf hier ander volume	
M 3	vanaf hier ander tempo	
M 4	vanaf hier lager/hoger afspelen	
M 5	vanaf hier ander Trillertempo	
M 6	vanaf hier Swing	
M 7	vanaf hier geen Swing	
B	Waardestrepen	alleen bij markeringen
B 0	geen waardestrepen	
B 1	waardestrepen zetten	
B 3	Meer opties	

X	Legato boog	alleen bij markeringen
X 0	legato boog verwijderen	
X 1	boog boven	
X 2	legato boog automatisch zetten	
X 3	boog onder	
X 4	legato boog normaal	
X 5	legato boog gestippeld	